

ОДЕСЬКА НАЦІОНАЛЬНА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ

БЕК ЮЛІАН БОГУСЛАВОВИЧ

УДК 341.96: 346.543: 332.133.4(043.3)

**ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ У
СПЕЦІАЛЬНИХ (ВІЛЬНИХ) ЕКОНОМІЧНИХ ЗОНАХ
УКРАЇНИ (НА МАТЕРІАЛАХ СЕЗ “ЯВОРІВ”)**

Спеціальність 12.00.03 - цивільне право і цивільний процес;
сімейне право; міжнародне приватне право

АВТОРЕФЕРАТ

дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата юридичних наук

Одеса-2005

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана на кафедрі цивільного права та процесу Львівського національного університету імені Івана Франка Міністерства освіти і науки України.

Науковий керівник доктор юридичних наук, професор
КОССАК Володимир Михайлович,
Львівський національний університет
імені Івана Франка,
завідувач кафедри цивільного права та процесу

Офіційні опоненти: доктор юридичних наук, професор
ХАРИТОНОВ Євгеній Олегович,
завідувач кафедри цивільного права
Одеської національної юридичної академії;

кандидат юридичних наук, доцент
СТЕФАНЧУК Руслан Олексійович,
професор кафедри цивільно-правових
дисциплін Хмельницького університету
управління та права

Провідна установа Київський національний університет імені Тараса
Міністерства освіти і науки України,
м.Київ.

Захист відбудеться **24 червня** 2005 р. о **10.00** годині на засіданні спеціалізованої вченої рада Д 41.086.03 Одеської національної юридичної академії за адресою: 65009, м. Одеса, вул. Піонерська, 2, кімн. 312.

З дисертацією можна ознайомитися у бібліотеці Одеської національної юридичної академії за адресою: 65009, м. Одеса, вул. Піонерська, 2.

Автореферат розісланий **24 травня** 2005 р.

Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради

Музиченко П.П.

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Залучення іноземного капіталу в Україну, зокрема, за допомогою такого інструментарію як спеціальні економічні зони (надалі -СЕЗ), є надзвичайно важливим для економіки нашої держави. Недосконалість правового регулювання іноземного інвестування в Україні, недоліки правового регулювання порядку створення, функціонування та ліквідації СЕЗ, зумовлює необхідність дослідження даних проблем та формування пропозицій щодо їх вирішення.

Процес формування нормативно-правової бази для створення та функціонування СЕЗ в нашій державі розпочався з прийняттям Закону України “Про іноземні інвестиції” від 13 березня 1992 року. Даний Закон виходячи з цілей, принципів та положень законів України “Про зовнішньоекономічну діяльність” від 16 квітня 1991 року та “Про інвестиційну діяльність” від 18 вересня 1991 року визначив особливості режиму іноземних інвестицій на території України.

На виконання норми ст.48 Закону України “Про іноземні інвестиції” Верховною Радою України 13 жовтня 1992 року був прийнятий Закон України “Про загальні засади створення і функціонування спеціальних (вільних) економічних зон”. Цей Закон визначає порядок створення і ліквідації та механізм функціонування спеціальних (вільних) економічних зон на території України, загальні правові і економічні основи їх статусу, а також загальні правила регулювання відносин суб'єктів економічної діяльності цих зон з місцевими Радами народних депутатів, органами державної виконавчої влади та іншими органами.

Однак перший нормативно-правовий акт про створення конкретної СЕЗ був прийнятий лише у 1996 році. Що, безумовно, не могло не вплинути на виникнення низки прогалин у правовому регулюванні порядку функціонування новостворених СЕЗ. Прогалини усувалися закріпленням відповідних нормативно-правових норм в законах про створення окремих СЕЗ, що призвело до створення різних правових режимів у кожній створеній СЕЗ.

Господарський кодекс України, прийнятий Верховною Радою України 16 січня 2003 року, містить главу 39, яка присвячена СЕЗ, однак наявні прогалини та неузгодженості у правовому регулюванні функціонування СЕЗ не були усунуті. Вищенаведене зумовлює потребу в проведенні наукового дослідження вказаних проблем.

Вибір теми дослідження визначається також тим, що в українській правовій науці недостатньо досліджено особливості правового режиму іноземних інвестицій у СЕЗ України, зокрема в окремих СЕЗ. Так, зокрема,

не приділено належної уваги дослідженню особливостей правового режиму іноземних інвестицій у СЕЗ України. Не проаналізовано правовий статус суб'єктів інвестиційної діяльності та особливості застосування державно-правових гарантій захисту іноземних інвестицій у СЕЗ України. Недослідженим залишається правовий режим інвестиційної діяльності в окремих СЕЗ. Враховуючи те, що СЕЗ “Яворів” є однією з найбільш ефективно функціонуючих СЕЗ України, тому саме правовий режим іноземних інвестицій у цій зоні був обраний предметом дослідження.

Так, за інформацією Міністерства економіки України та з питань європейської інтеграції, лише чотири СЕЗ - “Яворів”, “Славутич”, “Трускавець” і “Порто-франко” - отримали від 23,7% до 46,3 % від запланованих у проектах сум.

Все це зумовлює необхідність дослідження правового режиму іноземних інвестицій у конкретних СЕЗ України. Цим зумовлено вибір теми дисертаційного дослідження.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційне дослідження виконане відповідно до теми науково-дослідної роботи кафедри цивільного права та процесу юридичного факультету Львівського національного університету імені Івана Франка “Проблеми удосконалення цивільного законодавства в умовах інтеграції України в європейське співтовариство”, затвердженій наказом ректора Львівського національного університету імені Івана Франка № 11/74 від 01.07. 2002 року.

Мета і завдання дослідження. Метою дослідження визначено виявлення прогалин, колізій та інших недоліків чинного законодавства України при регулюванні відносин, що виникають при іноземному інвестуванні у спеціальних (вільних) економічних зонах України, формулювання відповідних пропозицій щодо їх усунення шляхом внесення змін та доповнень до законодавства, розробки нових концептуальних теоретичних підходів, а також практичних рекомендацій щодо вирішення проблем інвестування у конкретних СЕЗ України, зокрема СЕЗ “Яворів”.

Для досягнення поставленої мети окреслені основні завдання дослідження:

- дослідити правову природу, поняття та ознаки СЕЗ “Яворів”;
- здійснити комплексний аналіз правових підстав ліквідації СЕЗ у разі їх неефективності;
- проаналізувати правовий статус учасників інвестиційної діяльності у СЕЗ, зокрема, суб'єктів СЕЗ “Яворів”;
- встановити конкретний перелік осіб, які можуть бути суб'єктами СЕЗ “Яворів”;

- з'ясувати особливості правового режиму іноземного інвестування у СЕЗ “Яворів”;
- дослідити правову природу договору (контракту) на виконання інвестиційного проекту на території СЕЗ “Яворів”;
- визначити права та обов'язки сторін договору (контракту) на виконання інвестиційного проекту на території СЕЗ “Яворів”;
- проаналізувати дискусійні питання, пов'язані із підставами та порядком відповідальності іноземних інвесторів, за неналежне чи невиконання договору (контракту) на виконання інвестиційного проекту на території СЕЗ “Яворів”;
- дослідити цивільно-правові проблеми захисту іноземних інвестицій у СЕЗ “Яворів”, зокрема, специфіку державно-правових гарантій захисту прав та законних інтересів іноземних інвесторів.

Об'єктом дослідження є цивільні відносини, що виникають при здійсненні іноземного інвестування у СЕЗ “Яворів”.

Предметом дослідження є норми цивільного законодавства, що регулюють інвестування у СЕЗ “Яворів”, за участю іноземного інвестора.

Методологічною основою дослідження є загальнонауковий діалектичний метод, а також спеціальні наукові методи логічного, системно-структурного, догматичного, порівняльного, емпіричного та історичного аналізу, які у сукупності були застосовані для з'ясування сутності правовідношення, в межах якого здійснюється іноземне інвестування у СЕЗ “Яворів”.

Діалектичний метод пізнання соціальних процесів дозволив виявити особливості правовідносин іноземного інвестування у СЕЗ “Яворів”.

Дослідження питань, зазначених в дисертації, провадилися з урахуванням їх еволюційного розвитку, на основі використання дисертантом історичного методу дослідження.

Метод логічного аналізу застосовувався при дослідженні змісту норм, що регулюють відносини з інвестування у СЕЗ “Яворів”, за участю іноземного інвестора.

Метод системно-структурного аналізу слугував для з'ясування системи досліджуваного виду правовідносин, місця у ній зобов'язань, які виникають за участю іноземних інвесторів.

Догматичний аналіз норм чинного законодавства сприяв виявленню в ньому прогалин та дав можливість сформулювати пропозиції щодо вдосконалення правових норм у сфері іноземного інвестування у СЕЗ “Яворів”.

Використання методу порівняльного аналізу дало змогу провести порівняння положень нормативних актів, що регулюють правовідносини з суміжними правовими інститутами та законодавством інших країн, що тією чи іншою мірою пов'язані з проблематикою дисертаційного дослідження.

Теоретичною базою дослідження стали праці українських та зарубіжних вчених у галузі юриспруденції, зокрема, роботи таких науковців як М.М. Богуславський, О.М. Вінник, С.В. Дерюгіна, О.Р. Зельдіна, О.Р. Кібенко, В.М. Коссак, Л.В. Крупа, В.К. Мамутов, А.В. Омельченко, О.Е. Сімсон, О.С. Семерак, Р.Б. Шишка та багато інших.

Емпіричним підґрунтям дослідження є результати вивчення та узагальнення автором матеріалів практики розгляду та вирішення спорів, що виникають при здійсненні іноземного інвестування у СЕЗ “Яворів”, аналіз матеріалів судової практики місцевих та апеляційних господарських судів Львівської області, Вищого господарського суду України, Верховного Суду України та Конституційного суду України.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що дисертація є першим в Україні дослідженням теоретичних та практичних проблем правової характеристики особливостей іноземного інвестування у конкретній СЕЗ, в коментованому випадку СЕЗ “Яворів”.

Проведені дисертантом дослідження дали можливість обґрунтувати і винести на захист такі основні положення:

- удосконалено визначення поняття СЕЗ “Яворів”;
- на підставі аналізу правового режиму інвестування у комплексних спеціальних економічних зонах, запропоновано вилучити офшорні зони із законодавчого переліку видів СЕЗ;
- визначається, що метою створення СЕЗ є залучення інвестицій як вітчизняних так іноземних;
- пропонується передбачити серед підстав ліквідації СЕЗ таку підставу як невиконання завдань, поставлених при її створенні;
- наголошується на неприпустимості отождолення правового статусу суб'єкта підприємницької діяльності та інвестора;
- визначено коло осіб, які можуть набути правового статусу суб'єкта СЕЗ та запропоновано вилучити з їх числа відокремлені структурні підрозділи підприємств, що не мають статусу юридичних осіб, оскільки вони не є самостійними учасниками правовідносин;
- розмежовується поняття постійного місцезнаходження та місцезнаходження суб'єкта СЕЗ як підстави для реалізації інвестиційного договору на території СЕЗ;
- пропонується передбачити у ст.6 Закону України “Про спеціальну економічну зону “Яворів” удосконалене визначення поняття суб'єкта СЕЗ;
- набуло подальшого удосконалення обґрунтування позиції щодо цивільно-правової природи договору (контракту) на виконання інвестиційного проекту на території СЕЗ “Яворів”;

- пропонується у договорі (контракті) на виконання інвестиційного проекту на території СЕЗ “Яворів” закріпити підстави та порядок відповідальності сторін за невиконання умов договору;
- обґрунтовується, що гарантія від зміни законодавства, яка надана суб'єктам СЕЗ “Яворів”, встановлена нормою ультраактивної дії і її не може бути припинено.

Теоретичне та практичне значення дисертаційної роботи визначається новизною одержаних результатів, які можуть бути використані для подальших наукових досліджень, вдосконалення чинного законодавства в сфері регулювання відносин, які виникають при здійсненні іноземного інвестування у СЕЗ “Яворів”; при розробці нових нормативних актів в цій сфері; в правозастосувальній практиці судців, а також для підготовки відповідних розділів підручників та навчальних посібників для студентів юридичного факультету.

Апробація результатів дослідження. Основні теоретичні положення, висновки та пропозиції по вдосконаленню законодавства України, що містяться у дисертації, були обговорені на засіданнях кафедри цивільного права юридичного факультету Львівського національного університету, а також отримали апробацію у виступах автора на семи конференціях: Науково-практичній конференції “Становлення правової держави в Україні: проблеми та шляхи вдосконалення правового регулювання” (м. Запоріжжя, 8 грудня 2000 року); VII регіональній науково-практичній конференції “Проблеми державотворення і захисту прав людини в Україні” (м. Львів, 13-14 лютого 2001); Регіональній конференції “Формування правової держави в Україні: проблеми і перспективи” (м. Тернопіль, 28 лютого 2001 року); Регіональній науковій конференції “Нові цивільний і Кримінальний кодекси - важливий етап кодифікації законодавства України” (м. Івано-Франківськ, 3-4 жовтня 2002р.); Міжнародній науковій конференції студентів і аспірантів “Актуальные проблемы развития правовой системы современного общества” (м. Мінськ, 29-30 жовтня); Регіональній науковій конференції “Становлення та розвиток корпоративного права в Україні” (м. Івано-Франківськ, 26 вересня 2003р.); IX регіональній науково-практичній конференції “Проблеми державотворення і захисту прав людини в Україні” (м. Львів, 13-14 лютого 2003).

Публікації. За результатами роботи опубліковано дев'ять статей, п'ять з них у фахових виданнях, що входять до затвердженого ВАК України переліку наукових видань.

Структура дисертаційної роботи зумовлена метою та завданнями дослідження і складається із вступу, трьох розділів, які містять вісім підрозділів, висновків та списку використаних джерел. Загальний обсяг рукопису становить - 172 сторінки, у тому числі 18 сторінок списку використаних джерел.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИСЕРТАЦІЇ

У **Вступі** обґрунтовується актуальність теми дослідження, її зв'язок з науковими програмами, планами і темами, визначається об'єкт і предмет, мета та завдання дисертаційного дослідження, його методологічна основа, теоретична та емпірична база, наукова новизна, теоретичне і практичне значення одержаних результатів, апробація результатів дослідження та особистий внесок автора у наукову розробку цієї теми.

Розділ 1. “Спеціальна економічна зона як об'єкт спеціального режиму інвестування” складається з трьох підрозділів. У цьому розділі прослідковується історія розвитку інституту інвестування у СЕЗ України, визначається правова природа та поняття СЕЗ, детально аналізується порядок їх створення, окрема увага приділяється визначенню характерних ознак, за допомогою яких можна відмежувати СЕЗ від інших спеціальних режимів інвестування.

Підрозділ 1.1. “Джерела правового регулювання іноземних інвестицій у спеціальних економічних зонах”. Аналіз становлення інституту іноземного інвестування у СЕЗ показує складний шлях його еволюції. Сучасне розуміння СЕЗ виникло в Ірландії та на території міста Пуерто-Ріко.

В колишньому Радянському Союзі ідея створення СЕЗ виникла у 80-тих роках разом з запровадженням нових методів ведення народного господарства і мала на меті подолати економічний кризис того періоду.

В Україні процес формування нормативно-правової бази для створення та функціонування СЕЗ розпочався з прийняттям Законів України “Про іноземні інвестиції” від 13 березня 1992 року та “Про загальні засади створення і функціонування спеціальних (вільних) економічних зон” від 13 жовтня 1992 року. Однак перші закони про створення конкретних СЕЗ почали прийматися лише з 1996 року.

Дослідивши порядок розвитку законодавства, яке регулює дане питання, автор пропонує виділити дві основні концепції формування законодавства про СЕЗ.

Перша концепція передбачає уніфікацію законодавства про СЕЗ шляхом прийняття “рамкового” закону, у відповідності з яким приймаються нормативно-правові акти, якими створюються конкретні СЕЗ.

Згідно з другою концепцією не приймається “рамковий” закон, а особливості правового статусу встановлюються нормативно-правовими актами про створення конкретних СЕЗ.

В роботі обґрунтовується, що саме перший підхід є більш оптимальним, оскільки він надає ряд переваг при законодавчому регулюванні правового режиму інвестиційної діяльності у СЕЗ.

Підрозділ 1.2. “Поняття та ознаки спеціальної економічної зони”.

Проаналізувавши нормативно-правове регулювання створення та функціонування СЕЗ та теоретичні проблеми визначення її правової природи, пропонується виділяти наступні загальні ознаки, що стосуються усіх СЕЗ:

а) це частина території нашої держави з чітко визначеними адміністративно-географічними кордонами, на якій встановлюються і діють спеціальний (пільговий) правовий режим економічної діяльності та порядок застосування і дії законодавства України;

б) спеціальний режим економічної діяльності, який полягає у наданні пільгових митних, валютно-фінансових, податкових та інших умов господарської діяльності національним та іноземним юридичним і фізичним особам, поширюється лише на суб'єктів зон, які здійснюють діяльність на території СЕЗ;

в) створюється з певною метою та для виконання конкретних завдань;

г) функціонує протягом визначеного строку та в чітко визначеному Законом України “Про загальні засади створення і функціонування спеціальних (вільних) економічних зон” порядку;

д) створення конкретних СЕЗ регламентується окремим Законом. Грунтуючись на аналізі ознак СЕЗ автор пропонує закріпити у ст.1 Закону України “Про загальні засади створення і функціонування спеціальних (вільних) економічних зон” визначення поняття СЕЗ України як спеціальної економічної зони, що є частиною території України з чітко визначеними адміністративно-географічними кордонами, на якій на визначений строк окремим Законом встановлюється і діє спеціальний (пільговий) правовий режим економічної діяльності, що поширюється на суб'єктів даної зони, які здійснюють свою діяльність виключно в її межах для виконання поставлених при створенні зони завдань.

Також пропонується у законах про створення СЕЗ закріпити визначення поняття окремих зон, враховуючи їх специфічні ознаки.

Так, до особливих ознак СЕЗ “Яворів” можна віднести:

а) створена в адміністративних межах Яворівського району Львівської області, за винятком військового полігону та військових частин;

б) є регіональною та зовнішньою СЕЗ;

в) створена на період до 1 січня 2020 року;

г) поєднує в собі функції комплексної виробничої зони, вільної митної зони та технологічного парку.

Підсумовуючи аналіз вищенаведених ознак, автор пропонує у ч. 1 ст. 1 Закону України “Про спеціальну економічну зону “Яворів” визначити СЕЗ “Яворів” як територію в адміністративних межах Яворівського району

Львівської області, за винятком військового полігону та військових частин, на якій для суб'єктів зони встановлюється і діє спеціальний правовий режим комплексної виробничої зони, вільної митної зони та технологічного парку, на період до 1 січня 2020 року.

Підрозділ 1.3. “Порядок створення спеціальних економічних зон”.

Пропонується виділяти такі етапи створення СЕЗ в Україні: ініціативний; підготовчий; дозвільний.

На першому етапі суб'єкти, які мають право ініціативи у створенні СЕЗ, приймають рішення про необхідність створення зони в межах відповідної території.

На наступному етапі суб'єкти, які мають право ініціативи у створенні СЕЗ готують відповідний пакет документів про створення СЕЗ та звертаються до Кабінету Міністрів України з пропозицією про створення зони.

Завершальним етапом по створенню СЕЗ є розгляд Верховною Радою України висновку Кабінету Міністрів України з приводу доцільності її створення і прийняття окремого Закону про конкретну зону.

Наголошується на неточності у визначенні мети створення СЕЗ “Яворів”. Так, згідно ч. 3 ст.1 Закону України “Про спеціальну економічну зону “Яворів”, метою створення СЕЗ “Яворів” є залучення іноземних інвестицій, проте зона створювалася і для залучення вітчизняного капіталу. У зв'язку з цим, у ч. 3 ст.1 Закону України “Про спеціальну економічну зону “Яворів”, пропонується зазначити, що СЕЗ “Яворів” створюється з метою залучення інвестицій, у тому числі іноземних.

Зазначається, що необгрунтованим є віднесення до одного з видів СЕЗ України офшорних зон, оскільки мета створення СЕЗ і офшорних зон не співпадають.

Пропонується вилучити офшорні зони як види СЕЗ із тексту ст. 3 Закону України “Про загальні засади створення і функціонування спеціальних (вільних) економічних зон”.

Також зазначається, що оскільки СЕЗ створюються з певною ціллю і для досягнення певних завдань, то підставою дострокової ліквідації повинна бути неефективність їх діяльності, що призвело до недосягнення мети, яка ставилася при створенні СЕЗ.

Тому наводиться нова редакція ч.2 ст.24 Закону України “Про загальні засади створення і функціонування спеціальних (вільних) економічних зон”, зокрема: “Спеціальна економічна зона може бути ліквідована Верховною Радою України до закінчення строку, на який її було створено, за поданням Президента України або Кабінету Міністрів України, у разі невиконання завдань, поставлених при її створенні”.

Розділ II. “Цивільно-правові засади іноземного інвестування у спеціальній економічній зоні “Яворів” складається з трьох підрозділів і присвячений дослідженню основних елементів правового режиму іноземного інвестування у СЕЗ “Яворів”.

Підрозділ 2.1. “Особливості правового режиму іноземних інвестицій у СЕЗ “Яворів”. Розкриваючи правовий режим іноземних інвестицій у СЕЗ “Яворів”, необхідно розкрити особливості виникнення, здійснення, зміни та припинення цивільних прав інвесторів при здійсненні ними інвестиційної діяльності у СЕЗ “Яворів”.

Зазначається, що особливості правового режиму іноземних інвестицій у СЕЗ “Яворів” обумовлені саме специфікою спеціального правового режиму економічної діяльності, який встановлюється і діє у зоні.

Спеціальний режим економічної діяльності запроваджується законодавцем при необхідності встановлення особливих умов господарювання на певній території держави, в певній галузі господарства чи при виконанні відповідного договору.

На підставі аналізу спеціального режиму економічної діяльності можна виділити наступні особливості правового режиму іноземних інвестицій у СЕЗ “Яворів”:

- здійснюються у дозвільному порядку;
- правовий режим пільговий, з елементами обмежувального;
- мінімальний розмір інвестицій - 500 тисяч доларів США (окрім проектів технологічного парку);
- інвестування здійснюється у видах та формах, які передбачені інвестиційним проектом, що затверджений Яворівською державною адміністрацією;
- вкладення інвестицій допускається лише в об'єкти інвестиційної діяльності в пріоритетних видах економічної діяльності, які передбачені для СЕЗ “Яворів”; інвестування має відповідати меті створення СЕЗ “Яворів”;
- внесення інвестицій допускається лише в об'єкти інвестиційної діяльності, які знаходяться на території СЕЗ “Яворів”;
- інвестування здійснюються в строк визначений в інвестиційному проекті, який затверджений Яворівською державною адміністрацією, але в межах терміну функціонування СЕЗ “Яворів”;
- мета внесення іноземних інвестицій- отримання прибутку (доходу).

Підрозділ 2.2. “Поняття суб’єкта СЕЗ “Яворів”. Визначення поняття суб’єкта СЕЗ “Яворів” закріплено у ст. 6 Закону України “Про спеціальну економічну зону “Яворів”.

Хоча, дане визначення і не є досконалим, однак дає можливість виділити ряд ознак притаманних суб'єктам СЕЗ “Яворів”.

У визначенні зазначається, що суб'єкти зон це суб'єкти підприємницької діяльності, філії, відділення та інші відокремлені підрозділи.

Дисертантом обґрунтовується теза, що відокремлені підрозділи, які не мають прав юридичної особи мають бути виключені з переліку суб'єктів СЕЗ, оскільки суб'єкти зони є водночас суб'єктами інвестиційної діяльності.

Наголошується на тому, що віднесення до суб'єктів СЕЗ “Яворів” відокремлених підрозділів, що не мають статусу юридичних осіб неможливе і через те, що вони не є суб'єктами цивільно-правових відносин. Вони є лише представниками юридичної особи і діють лише в межах наданих повноважень. Філії, представництва та інші підрозділи що не мають прав юридичної особи, згідно Закону України “Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб - підприємців” від 15 травня 2003 року, не підлягають самостійній реєстрації.

Враховуючи вищенаведене автор пропонує передбачити у Законі України “Про спеціальну економічну зону “Яворів” визначення поняття суб'єкта СЕЗ “Яворів”, виклавши ч. 1 ст.6 даного Закону у наступній редакції: “Суб'єктами СЕЗ “Яворів” є суб'єкти інвестиційної діяльності, які є суб'єктами підприємницької діяльності, розташовані на земельній ділянці на території зони та реалізують затверджені Яворівською районною державною адміністрацією інвестиційні проекти, кошторисною вартістю еквівалентною не менше 500 тисяч доларів США (крім проектів технологічного парку) на підставі договору (контракту) укладеним з органом господарського розвитку і управління СЕЗ “Яворів”.

Таким чином, законодавчо буде закріплено, що лише суб'єкт інвестиційної діяльності може бути суб'єктом зони. Це відповідає ч.2 ст.1 Закону України “Про загальні засади створення і функціонування спеціальних (вільних) економічних зон” від 13 жовтня 1992 року, де зазначено, що метою створення спеціальних (вільних) економічних зон є залучення інвестицій та сприяння їм. Тобто, при створенні спеціальним законом конкретної СЕЗ правовий статус її суб'єктів буде визначатися з урахуванням інвестиційного законодавства.

Пропонується термін “постійне місцезрештування суб'єкта СЕЗ “Яворів” визначити як ррештування суб'єкта СЕЗ або його структурних підрозділів на земельній ділянці, що знаходиться на території зони, що підтверджується відповідними документами, згідно яких він має право власності або ж користування земельною ділянкою, строком не менше строку реалізації інвестиційного проекту.

Підрозділ 2.3. “Договір (контракт) на виконання інвестиційного проекту”. Іноземне інвестування у СЕЗ “Яворів” здійснюється виключно на підставі договору (контракту) на виконання інвестиційного проекту, укладеного інвестором з органами управління зоною. Даний договір за своєю природою є цивільно-правовим, незважаючи на специфіку обумовлену тим, що стороною договору виступає держава, в особі органів управління СЕЗ.

Договір на виконання інвестиційного проекту укладається на підставі вільного волевиявлення сторін, з врахуванням Примірного договору, затвердженого розпорядженням голови Яворівської районної державної адміністрації, який складено відповідно до Типового договору (контракту) на реалізацію інвестиційного проекту на території пріоритетного розвитку, в спеціальній (вільній) економічній зоні, який затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 5 липня 1999 р. №199.

Однак Примірний договір потребує певних уточнень та доповнень, з метою детальнішого визначення прав та обов'язків його сторін. Так, з Примірного договору необхідно виключити положення про те, що інвестор, як сторона договору, обов'язково повинен бути суб'єктом підприємницької діяльності.

У договорі (контракті) на реалізацію інвестиційного проекту у СЕЗ “Яворів” наявні три суб'єкти: інвестор, Райдержадміністрація і Адміністрація СЕЗ “Яворів”. Однак даний договір не можна охарактеризувати як тристоронній, оскільки на підставі багатосторонніх договорів між сторонами виникають договірні правовідносини.

У даному випадку договірні правовідносини виникають лише між інвестором та органами управління. Між Райдержадміністрацією і Адміністрацією СЕЗ “Яворів” на підставі договору (контракту) на реалізацію інвестиційного проекту правовідносин не виникає. Так, згідно ч.2 ст. 510 Цивільного кодексу України, у зобов'язанні на стороні боржника або кредитора можуть бути одна або одночасно кілька осіб. Тобто має місце множинність суб'єктів однієї із сторін договору.

Строк дії договору повинен співпадати із строком реалізації інвестиційного проекту. Також доцільно внести зміни у п.11 Порядку затвердження та реєстрації інвестиційних проектів, що реалізуються на території спеціальної економічної зони “Яворів”, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 7 червня 1999 р. №982, виклавши його у наступній редакції: “Після одержання свідоцтва про реєстрацію інвестиційного проекту заявник у тримісячний термін, але не пізніше ніж за десять днів до настання моменту початку реалізації проекту, укладає з райдержадміністрацією договір (контракт) на реалізацію інвестиційного проекту на території СЕЗ “Яворів”.

Розділ III. “Цивільно-правові проблеми захисту іноземних інвестицій у спеціальній економічній зоні “Яворів”. Даний розділ складається з двох підрозділів і присвячений дослідженню державно-правових гарантій захисту іноземних інвестицій, а також аналізу цивільно-правових способів захисту прав та законних інтересів іноземних інвесторів у СЕЗ “Яворів”.

Підрозділ 3.1. “Державно-правові гарантії захисту іноземних інвестицій у СЕЗ “Яворів”. У цьому підрозділі досліджуються додаткові гарантії захисту іноземних інвестицій, встановлені спеціальним законодавством про СЕЗ.

У підрозділі наголошується на тому, що гарантія від можливої зміни законодавства, встановлена у СЕЗ “Яворів”, не цілком відповідає її загальноприйнятому теоретичному розумінню як такої, яка покликана зберегти для інвестора ті умови інвестиційної діяльності, які діяли на момент його реєстрації.

Тому дисертантом пропонується викласти ч. 2 ст. 2 Закону України “Про спеціальну економічну зону “Яворів” у наступній редакції: “У разі зміни умов інвестування суб'єктами інвестиційної діяльності СЕЗ “Яворів” на їх вимогу, протягом строку дії договору (контракту) на виконання інвестиційного проекту, що затверджений Яворівською райдержадміністрацією, застосовуються умови, передбачені цим Законом, а також встановлені іншими законами України на день початку реалізації інвестиційного проекту”.

Автором акцентується увага на тому, що гарантія від зміни законодавства встановлена нормою ультраактивної дії. Це необхідно враховувати при достроковій ліквідації СЕЗ, в порядку передбаченому ст. ст.24 Закону України “Про загальні засади створення та функціонування спеціальних (вільних) економічних зон”, оскільки після ліквідації зони суб'єкти інвестиційної діяльності СЕЗ мають право вимагати застосування державної гарантії від зміни законодавства, що матиме наслідком продовження дії правового режиму, встановленого на момент внесення іноземної інвестиції.

Аналізується правова природа гарантій, які закріплюють право іноземного інвестора користуватися результатами своєї діяльності. Зокрема, така гарантія встановлена ст. 13 Закону України “Про загальні засади створення та функціонування спеціальних (вільних) економічних зон”, згідно з якою, держава гарантує суб'єктам господарської діяльності спеціальної (вільної) економічної зони право на вивезення прибутків і капіталу, інвестованого в спеціальну (вільну) економічну зону, за межі спеціальної (вільної) економічної зони і України. У даній статті ототожнюється статус суб'єкта господарювання і інвестора, що є неприпустимим. Отож наголошується на тому, що ч.2 ст. 13 Закону України “Про загальні засади створення та функціонування спеціальних (вільних) економічних зон”

доцільніше було б викласти у наступній редакції: “Держава гарантує інвесторам спеціальної (вільної) економічної зони право на вивезення прибутків і капіталу, інвестованого в спеціальну (вільну) економічну зону, за її межі, а іноземним інвесторам — і за межі України.”

Підрозділ 3.2. “Цивільно-правові способи захисту прав та інтересів іноземних інвесторів у СЕЗ “Яворів”. У даному підрозділі детально аналізується судовий порядок захисту прав та інтересів іноземних інвесторів у СЕЗ “Яворів”, виходячи з класифікації всіх інвестиційних спорів, пов'язаних з іноземними інвестиціями на дві групи. До першої належать інвестиційні спори, які виникають між приватним інвестором і приймаючою державою. До другої - всі інші спори, пов'язані зі здійсненням іноземних інвестицій.

Так, у ч. 2 ст. 11 Закону України “Про спеціальну економічну зону “Яворів”, закріплено можливість розгляду спорів за участю іноземного інвестора в судових органах за погодженням сторін, в тому числі за кордоном, стосується лише спорів, що виникають у зв'язку з ліквідацією СЕЗ. Але, згідно з ст. 26 Закону України “Про режим іноземного інвестування” дана гарантія поширюється на всі спори за участю іноземного інвестора, окрім спорів між іноземними інвесторами і державою з питань державного регулювання іноземних інвестицій та діяльності підприємств з іноземними інвестиціями, які підлягають розгляду в судах України, якщо інше не визначено міжнародними договорами України. На підставі аналізу законодавства та теоретичних позицій дисертантом пропонується внести відповідні зміни у редакцію даної статті.

Аналізується можливість самозахисту прав іноземних інвесторів у СЕЗ “Яворів”. Зазначається, що самозахист прав в спосіб визначений законом чи договором в рамках інституту “Зобов'язального права” отримав назву засобів оперативного впливу чи оперативних санкцій.

До оперативних санкцій можна віднести односторонню відмову від договірного зобов'язання. Проте відмова від договору може бути віднесена до оперативних санкцій лише за умови, коли вона застосовується однією стороною договору у відповідь на порушення зобов'язання іншою стороною.

Право односторонньої відмови від договору закріплено за сторонами договору (контракту) на реалізацію інвестиційного проекту на території СЕЗ “Яворів”. Так, згідно п. 7.2 Примірного договору, договір може бути розірвано достроково у місячний термін з моменту попередження другої сторони. Тобто будь-яка з сторін договору може відмовитися від виконання договору, попередивши про це іншу сторону за місяць.

Така позиція суперечить Типовому договору (контракту) на реалізацію інвестиційного проекту на території пріоритетного розвитку, в спеціальній

(вільній) економічній зоні, який затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 5 липня 1999 р. № 1199.

Для усунення даної суперечності необхідно викласти п. 7.2 Примірного договору у наступній редакції: “У разі невиконання або неналежного виконання інвестором своїх зобов'язань, договір (контракт) може бути розірвано достроково в односторонньому порядку Органами управління, попередивши про це інвестора за два місяці до моменту розірвання”.

Також дисертантом пропонується закріпити спеціальні норми щодо відповідальності сторін за невиконання договору (контракту) на реалізацію інвестиційного проекту у СЕЗ “Яворів”. У зв'язку з чим обґрунтовується необхідність доповнення Примірного договору п. 7.4 наступного змісту: “У разі розірвання договору внаслідок його неналежного виконання надані пільги суб'єкту СЕЗ вважаються отриманими безпідставно і підлягають поверненню”.

ВИСНОВКИ

У **Висновках** узагальнені результати дослідження, сформульовано ряд положень науково теоретичного та практичного характеру, а саме:

1. Пропонується у ч. 1 ст.1 Закону України “Про спеціальну економічну зону “Яворів” визначити СЕЗ “Яворів” як територію в адміністративних межах Яворівського району Львівської області, за винятком військового полігону та військових частин, на якій для суб'єктів зони встановлюється і діє спеціальний правовий режим комплексної виробничої зони, вільної митної зони та технологічного парку, на період до 1 січня 2020 року.

2. Наголошується на неточності у визначенні мети створення СЕЗ “Яворів”. У зв'язку з цим, зазначається, що необхідно у ч. 3 ст.1 Закону України “Про спеціальну економічну зону “Яворів” зазначити, що СЕЗ “Яворів” створюється з метою залучення інвестицій, у тому числі іноземних.

3. Враховуючи те, що СЕЗ створюються з певною ціллю і для досягнення певних завдань, підставою дострокової ліквідації повинно бути недосягнення мети, яка ставилася при створенні зони.

Відповідно ч.2 ст.24 Закону України “Про загальні засади створення і функціонування спеціальних (вільних) економічних зон” необхідно викласти в наступній редакції: “Спеціальна економічна зона може бути ліквідована Верховною Радою України до закінчення строку, на який її було створено, за поданням Президента України або Кабінету Міністрів України, у разі невиконання завдань, поставлених при її створенні”.

4. До видів СЕЗ України віднесені банківсько-страхові (офшорні) зони.

Видається, що необґрунтованим є віднесення до одного з видів СЕЗ України офшорних зон, оскільки мета їх створення є іншою ніж мета створення СЕЗ.

Тому, варто було б, вилучити офшорні зони як види СЕЗ із тексту ст. 3 Закону України “Про загальні засади створення і функціонування спеціальних (вільних) економічних зон”.

5. Проаналізувавши правовий режим іноземних інвестицій у СЕЗ “Яворів” його можна визначити як пільговий з елементами обмежувального.

6. Законодавче поняття суб'єкта СЕЗ “Яворів” закріплене у ст.6 Закону України “Про спеціальну економічну зону “Яворів”, однак, у ньому не враховуються особливості правового статусу суб'єкта зони, обумовлені тим, що він є суб'єктом інвестиційної діяльності. Тому, пропонується викласти дану статтю у наступній редакції: “Суб'єктами СЕЗ “Яворів” є суб'єкти інвестиційної діяльності, які є суб'єктами підприємницької діяльності, мають постійне місцезнаходження на земельній ділянці на території зони та реалізують затверджені Яворівською районною державною адміністрацією інвестиційні проекти, кошторисною вартістю еквівалентною не менше 500 тисяч доларів США (крім проектів технологічного парку) на підставі договору (контракту) укладеним з органом господарського розвитку і управління СЕЗ “Яворів”.

7. Пропонується термін “постійне місцезнаходження суб'єкта СЕЗ “Яворів” визначити як розташування суб'єкта СЕЗ або його структурних підрозділів на земельній ділянці, що знаходиться на території зони, що підтверджується відповідними документами, згідно яких він має право власності або ж користування земельною ділянкою, строком не менше строку реалізації інвестиційного проекту.

8. Іноземне інвестування у СЕЗ “Яворів” здійснюється виключно на підставі договору (контракту) на виконання інвестиційного проекту укладеного інвестором з органами управління зоною. Даний договір за своєю природою є цивільно-правовим, незважаючи на специфіку обумовлену тим, що стороною договору виступає держава, в особі органів управління СЕЗ.

9. Пропонується викласти ч.2 ст.2 Закону України “Про спеціальну економічну зону “Яворів” у наступній редакції: “У разі зміни умов інвестування суб'єктами інвестиційної діяльності СЕЗ “Яворів” на їх вимогу, протягом строку дії договору (контракту) на виконання інвестиційного проекту застосовуються положення, передбачені цим Законом, а також встановлені іншими законами України на день початку реалізації інвестиційного проекту”.

10. 4.2 ст. 13 Закону України “Про загальні засади створення та функціонування спеціальних (вільних) економічних зон” доцільніше було б викласти у наступній редакції: “Держава гарантує інвесторам спеціальної (вільної) економічної зони право на вивезення прибутків і капіталу,

інвестованого в спеціальну (вільну) економічну зону, за її межі, а іноземним інвесторам - і за межі України.”

11. Пропонується ч.2 ст. 11 Закону України “Про спеціальну економічну зону “Яворів” викласти у наступній редакції: “Спори, що виникають у зв'язку із ліквідацією СЕЗ між органом господарського розвитку і управління, суб'єктами економічної діяльності спеціальної (вільної) економічної зони та ліквідаційною комісією, підлягають розгляду в судових органах України, а спори у зв'язку із здійсненням інвестицій у СЕЗ за участю іноземного суб'єкта економічної діяльності, що діє в цій зоні, - в судових органах за погодженням сторін, в тому числі за кордоном”.

12. До оперативних санкцій відносять можливість розірвання в односторонньому порядку договору на виконання інвестиційного проекту. Необхідно викласти п.7.2 Примірного договору у наступній редакції: “У разі невиконання або неналежного виконання інвестором своїх зобов'язань, договір (контракт) може бути розірвано достроково в односторонньому порядку органами управління, попередивши про це інвестора за два місяці до моменту розірвання”.

13. Також необхідно закріпити спеціальні норми щодо відповідальності сторін за невиконання договору (контракту) на реалізацію інвестиційного проекту у СЕЗ “Яворів”. Тому Примірний договір необхідно доповнити п.7.4 наступного змісту: “У разі розірвання договору внаслідок його неналежного виконання надані пільги суб'єкту СЕЗ вважаються отриманими безпідставно і підлягають поверненню”.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ АВТОРА ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

1. Бек Ю.Б. Поняття суб'єкта спеціальної економічної зони України //Підприємництво, господарство і право. - 2001. - №7. - С. 43- 46.
2. Бек Ю.Б. Вдосконалення правового регулювання створення та функціонування спеціальних (вільних) економічних зон України //Держава і право: Збірник наукових праць. Юридичні і політичні науки. Випуск 10. - К.: Інститут держави і права імені В.М. Корецького НАН України, 2001. - С. 293-296.
3. Бек Ю.Б. Державно-правові гарантії захисту іноземних інвестицій у спеціальних економічних зонах України //Актуальні проблеми вдосконалення чинного законодавства України. Збірник наукових статей. - Івано-Франківськ: Плай, 2001. - Випуск 5. - С. 123-127.
4. Бек Ю.Б. Спеціальні економічні зони України: правові реалії //Збірник наукових праць. Випуск 2. - Тернопіль: Юридичний інститут ТАНГ, 2001. - С. 223-227.

5. Бек Ю.Б. Поняття та ознаки спеціальних (вільних) економічних зон України //Держава і право: Збірник наукових праць. Юридичні і політичні науки. Випуск 13. - К.: Інститут держави і права імені В.М. Корецького НАН України, 2001. - С.273-278.

6. Бек Ю.Б. Особливості правового режиму іноземних інвестицій у спеціальних економічних зонах України //Актуальні проблеми держави і права. Збірник наукових праць. - Одеса: Юридична література, 2002. - Вип. 16. - С. 493-496.

7. Бек Ю.Б. Проблеми правового регулювання створення та функціонування спеціальних (вільних) економічних зон України //Проблеми державотворення і захисту прав людини в Україні. Матеріали 7-ої регіональної науково-практичної конференції. 13-14 лютого 2001р. м. Львів. - Львів: Юридичний факультет Львівського національного університету імені Івана Франка, 2001. - С. 130-132.

8. Бек Ю.Б. Договір (контракт) на реалізацію інвестиційного проекту у спеціальній економічній зоні України //Проблеми державотворення і захисту прав людини в Україні. Матеріали 9-ої регіональної науково-практичної конференції. 13-14 лютого 2003р. м. Львів. - Львів: Юридичний факультет Львівського національного університету імені Івана Франка, 2003. - С. 237-239.

9. Бек Ю.Б. Особенности правового режима иностранных инвестиций в свободных экономических зонах (по законодательству Украины и Республики Беларусь) //Материалы международной научной конференции студентов и аспирантов. 29-30 октября 2002 года. - Минск: БГУ, 2003. - С.81-84.

АНОТАЦІЯ

Бек Ю.Б. Правове регулювання іноземних інвестицій у спеціальних (вільних) економічних зонах України (на матеріалах СЕЗ “Яворів”). - Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.03 - цивільне право і цивільний процес; сімейне право; міжнародне приватне право. - Одеська національна юридична академія, Одеса, 2005.

Дисертація присв'ячена комплексному цивільно-правовому дослідженню правового режиму іноземних інвестицій у спеціальній економічній зоні “Яворів”.

У дисертаційній роботі розглянуто процес становлення інституту іноземного інвестування у спеціальних економічних зонах (СЕЗ). Аналізується правова

природа СЕЗ, проводиться аналіз її ознак, а також пропонується законодавчо закріпити поняття СЕЗ, яке більш повно та всебічно розкриває дане явище.

Досліджено правовий статус суб'єктів інвестиційної діяльності у СЕЗ “Яворів”, визначено коло осіб, які можуть бути суб'єктами СЕЗ “Яворів”.

Обґрунтовано цивільно-правову природу договору (контракту) на виконання інвестиційного проекту у СЕЗ “Яворів”, запропоновано низку змін до законодавчого регулювання договірних відносин у СЕЗ “Яворів”.

Автор досліджує особливості іноземного інвестування у СЕЗ “Яворів”, визначає правовий режим інвестиційної діяльності у зоні, аналізуючи спеціальний порядок допуску іноземних інвестицій у СЕЗ “Яворів”, їх здійснення та припинення інвестиційної діяльності.

Аналізуються державно-правові гарантії здійснення іноземних інвестицій у СЕЗ “Яворів”, способи захисту прав та інтересів іноземних інвесторів, особливо при припиненні інвестиційної діяльності у СЕЗ “Яворів”.

На підставі проаналізованих та встановлених закономірностей інституту іноземного інвестування у СЕЗ “Яворів”, внесені пропозиції до чинного законодавства України, розроблені рекомендації до його застосування на практиці.

Ключові слова: спеціальна економічна зона, суб'єкт СЕЗ “Яворів”, правовий режим іноземних інвестицій у СЕЗ, договір (контракт) на реалізацію інвестиційного проекту у СЕЗ “Яворів”.

АННОТАЦИЯ

Бек Ю.Б. Правовое регулирование иностранных инвестиций в специальных (свободных) экономических зонах Украины (на материалах СЭЗ “Яворив”). - Рукопись.

Диссертация на соискание научной степени кандидата юридических наук по специальности 12.00.03 - гражданское право и гражданский процесс; семейное право; международное частное право. - Одесская национальная юридическая академия, Одесса, 2004.

В диссертации проведено комплексное гражданско-правовое исследование правового режима иностранных инвестиций в специальной экономической зоне “Яворив”.

В работе рассмотрен процесс становления института иностранного инвестирования в специальных экономических зонах (СЭЗ). Проанализирована правовая природа СЭЗ, предложено закрепить в законодательстве понятия СЭЗ, которое более полно и всесторонне раскрывает это явление.

Проведена классификация СЭЗ за различными критериями, предложено исключить офшорные зоны из видов СЭЗ.

В диссертационной работе рассматривается правовой статус субъектов инвестиционной деятельности в СЭЗ “Яворив”, определён круг лиц, которые могут быть субъектами СЭЗ “Яворив”. Предложено исключить из субъектов СЭЗ “Яворив” структурные подразделения предприятий, которые не обладают статусом юридического лица, поскольку они не являются самостоятельными участниками гражданских правоотношений.

Автор отстаивает гражданско-правовую природу договора на исполнение инвестиционного проекта в СЭЗ “Яворив”, предлагает некоторые изменения в законодательном регулировании договорных отношений в СЭЗ “Яворив”.

Исследуются особенности иностранного инвестирования в СЭЗ “Яворив”, определяется правовой режим инвестиционной деятельности в зоне, анализируется специальный порядок допуска иностранных инвестиций в СЭЗ “Яворив”.

Анализируются правовые гарантии осуществления иностранных инвестиций в СЭЗ “Яворив”, способы защиты прав и интересов иностранных инвесторов, особенно при завершении инвестиционной деятельности в СЭЗ “Яворив”. Особое внимание уделяется правовому анализу гарантии от изменения законодательства, в период исполнения инвестиционного договора в СЭЗ “Яворив”.

Рассматривается возможность самозащиты прав иностранных инвесторов в СЭЗ “Яворив”. Самозащита прав в способ определённый законом или договором в рамках института “Обязательственного права” получила название способов оперативного воздействия или оперативных санкций.

К оперативным санкциям можно отнести односторонний отказ от договорного обязательства. Однако отказ от договора можно отнести к оперативным санкциям лишь при условии, когда он применяется одной стороной договора в ответ на нарушение обязательства другой стороной. Поэтому необходимо в договоре на исполнение инвестиционного контракта, предвидеть возможность применения оперативных санкций одной стороной договора, только при неисполнении договорных обязательств другой стороной.

На основании проанализированных и установленных закономерностей института иностранного инвестирования в СЭЗ “Яворив”, внесены предложения по изменению законодательства Украины, которое регулирует инвестиционную деятельность в СЭЗ, разработаны рекомендации к их практическому применению.

Ключевые слова: специальная экономическая зона, субъект СЭЗ “Яворив”, правовой режим иностранных инвестиций в СЭЗ, договор на исполнение инвестиционного проекта в СЭЗ “Яворив”.

ANOTATION

Bek Y.B. Foreign investments legal regulation in special economic zones of Ukraine low the basis of data obtained in “Yavoriv “ special economic zone. - Manuscript.

Thesis for obtaining the scientific degree of Candidate of Sciences (Law), speciality 12.00.03 - civil law and civil procedure; family law; international private law. - Odessa National Academy of Law, Odessa, 2005.

The dissertation is devoted to complex civil law research of foreign investments legal regime in “Yavoriv” special economic zone (SEZ).

The process of foreign investment development in SEZ is considered. The legal nature of SEZ and its signs are analyzed the notion of SEZ which is disclosed more thoroughly and completely is proposed for legislative confirmation.

The classification of SEZ according to different criteria is made the expediency of exclusion off-shore zones as a kind of SEZ is grounded.

The dissertation investigates the legal status of investment activity subjects in “Yavoriv” SEZ a range of persons which may be the subjects of “Yavoriv” SEZ is determined. An exclusion of separate structure subdivisions which have no juridical person status as they are not independent in legal relations is proposed.

The civil law nature of agreement (contract) on investment project in “Yavoriv” SEZ is grounded a set of changes to legislative regulations of agreement relations in “Yavoriv” SEZ is proposed.

The author investigates the peculiarities of foreign investments in “Yavoriv” SEZ, defines the legal regime of foreign investments in the zone, analyzing special procedure of foreign investments admission, realization state legal guarantees for realization of foreign investments in “Yavoriv” SEZ, the ways of defending rights and interests of foreign investors

Especially in case of cessation of investment activities in “Yavoriv” SEZ are analyzed.

Having analyzed the nature of foreign investment institute some proposals to current legislation are made recommendations on their use in practice are elaborated.

Key words: special economic zone, the subject of “Yavoriv” SEZ, legal regime of foreign investments in SEZ, agreement (contract), on investment project realization in “Yavoriv” SEZ.